

Ett bibliskt förhållande till det gamla och det nya förbundet

Jag skall sluta ett nytt förbund [...] inte ett sådant förbund som jag slöt med deras fäder... (Jeremia 31:31-32)

Inledning.

En fråga som alltid varit mer eller mindre aktuell är hur en kristen som lever i det nya förbundet, skall förhålla sig till det gamla förbundet, dvs det förbund som Gud slöt med Israels folk genom Mose. Denna fråga var högst aktuell under de första decennierna då kristendomen spreds över medelhavsområdet, och har åter blivit aktuell genom de senaste årens utveckling i den svenska kristenheten där ett antal s.k. messianska rörelser samlat folk kring en ny(-gammal) syn på vad som egentligen är innebörden av det nya förbundet och hur en kristen skall förhålla sig till det gamla förbundet.

I det här bibelstudiet vill jag försöka reda ut hur en kristen kan få ett sunt och bibliskt förhållande till både det gamla och det nya förbundet. Detta försök kan endast ske mycket ytligt, eftersom detta ämne är så stort att hela Bibeln egentligen behöver läsas från pärm till pärm upprepade gånger för att man skall kunna få en klar uppfattning i frågan. Men jag måste försöka, och jag kommer då att förutsätta att den som läser detta är en relativt bibelkunnig person. Vägen till frälsningen är enkel och lätt att förstå, och skall undervisa om den på ett sätt så att även den mest enfaldige kan förstå och antingen ta det till sig eller förkasta det. Men det ämne vi nu ger oss i kast med är (tydligt) så svårt att stora delar av Nya Testamentet (t.ex. Galaterbrevet, stora delar av Apostlargärningarna, väsentliga delar av Romarbrevet, osv.) faktiskt är ägnat åt just de problem som uppstod i församlingarna när man inte förstod förhållandet mellan det gamla och det nya förbundet och hur judar respektive hedningar skulle förhålla sig till desamma.

Motivet är nu inte att i första hand kritisera någon enskild persons eller rörelsers åsikt, och inte heller menar jag mig ha fullt ljus över alla delar av den här frågan. Men jag tar mig friheten att parallellt med att jag försöker hitta ett rätt förhållande till det gamla förbundet också inledningsvis nämna de mest utmärkande dragen i den nutida messianska rörelsens lära. Dock kommer jag inte att här och nu dra några andra slutsatser av riktigheten i dessa läror förutom de som framgår direkt av det som vi läser i Guds Ord och de mest logiska slutsatser vi kan dra därav. Och detta gör jag inte av feighet, utan snarare på grund av att jag anser att frikyrkligheten i Sverige idag själv är orsak till att sådana här problem har uppstått genom att man har undlåtit att förkunna allt Guds Ord och istället lidit andlig och ideologisk hårdsmälta, för att nu använda ett aktuellt begrepp. Det är mycket viktigare med självkritik, ånger och omvändelse, än att ägna tid åt att kritisera andra *innan* man inte städat framför egen dörr. Jesu ord om flisan och bjälken i ögat gäller ännu.

Bakgrund till de nutida svenska messianska rörelserna och deras lära.

De svenska messianska rörelserna innehåller mycket som är gemensamt med klassisk kristen tro, och en del av deras kritik av vår tids kristenhet är riktig, t.ex. det låga intresset för Bibeln, vårt slarv med helgelsen, vår dåliga förståelse av kristendomen judiska rötter, och felaktiga ekumeniska strävanden. En kort redogörelse för det som är avvikande i den svenska¹ messianska rörelsens lära i jämförelse med reformatorisk väckelsekristendom kan dock sägas vara:

- Moseböckerna (lagen) är den tolkningsnyckel² som har högst auktoritet i alla lärofrågor. Allt som verkar strida mot dess innehåll, oavsett om det gäller Paulus undervisning eller Jesu

1 En företrädare för IAMCS (<http://www.iamcs.org>), ett stort judiskt-messianskt samfund i USA, rabbi Glenn D. Blank, sade nyligen mailledes till författaren att den svenska messianska rörelsens lära om exempelvis Jesu gudom och hedningarnas relation till lagen inte tillhör huvudfrågan av messianismen (ordagrant: "is certainly not mainstream Messianic Judaism"), något som framgår av IAMCS trosbekännelse på nämnda hemsida.

2 I praktiken låter man även judisk sedvänja och judiskt tänkande samt vissa tolkningar av lagen vara i princip lika auktoritativt som lagen självt

ord, måste antingen förkastas eller omtolkas till överensstämmelse med lagen. Därigenom förkastas alla tankar på s.k. progressiv uppenbarelse, dvs den tanken att Gud uppenbarat sitt väsen och sin frälsningsplan gradvis i Skriften.

- En omvänd hedning, dvs en icke-judisk person som kommit till tro på Jesus, blir frälst genom tron oberoende av laggärningar, men skall för sin helgelses och andliga utvecklings skull hålla stora delar av det gamla förbundets icke-moraliska föreskrifter, t.ex. matföreskrifter, firandet av olika högtider, vilodagen firas alltid på lördagar, etc.
- Orden *kristen* och *kristendom* förkastas. I princip anser man att det inte finns något nytt förbund, enbart en fortsättning av det gamla förbundet. Därmed menar man också att inget av det gamla förbundets innehåll kommer att upphöra att gälla förrän himmel och jord förgår (här stödjer man sig på t.ex. Matt 5:18³).
- Treenighetsläran förkastas som ett senare hedniskt tillägg till den ursprungliga uppenbarelsen. Därmed förnekar man också att Jesus skulle vara likställd med Fadern i gudomlighet, och att bön eller lovsång direkt till Kristus är mer eller mindre likvärdigt med avgudadyrkan. Jesu preexistens (vem han var innan han föddes som människa) förklaras i termer som liknar Jehovas vittnens lära om Jesus som en av de högsta änglarna, skapad och inte gudomlig.
- I viss mån förkastar man även de grekiska texter som ligger till grund för dagens Nya Testamenten, oavsett om de tillhör den s.k. minoritetstexten (NT81, Folkbibeln, NIV) eller majoritetstexten (Karl XII:s bibel, Reformationsbibeln, King James), eftersom de anses vara förvanskade kopior av mer ursprungliga texter som skrevs på hebreiska. Förvanskningen anses ligga i det att hednisk filosofi och villoläror som inte stämmer med Gamla Testamentet (eller mer allmänt judiskt tänkande) letat sig in i texten, t.ex. i Matt 28:19 där man kan spåra treenigheten.

Sistnämnda punkt gör det oerhört svårt att bemöta denna rörelsers läror, eftersom man i någon mening inte har samma grundval för sin tro. Som illustration kan nämnas att ett liknande dilemma infinner sig när man diskuterar tron med företrädare för katolicismen, vars katekes säger att Bibeln *inte är tillräcklig* för att lära oss allt vi behöver tro utan att vi också behöver den tradition som kyrkan förvaltat under århundraden för att kunna tro på rätt sätt⁴.

Men för att inget tvivel skall råda så skall jag bara kort bekräfta tillförlitligheten i vårt Nya Testamente. De grekiska handskrifter som dessa baseras på är både då det gäller antal, kvalitet, innehåll och ålder i förhållande till de händelser de sägs skildra, helt enastående i världshistorien⁵. Det finns så vitt vi vet idag ingen vetenskaplig anledning att misstro tillförlitligheten i deras samlade budskap – de som ändå gör det, gör så utifrån egna ideologiska/religiösa tvivel på sanningshalten i budskapet de förmedlar. Naturligtvis är det fullt möjligt och kanske till och med mycket troligt att det funnits förlagor eller parallella upplagor på andra språk också, t.ex. hebreiska⁶, men avsaknaden av några (större) sådana skriftfynd urholkar helt och hållet trovärdigheten i de argument som säger att de grekiska skrifterna skulle vara förvanskade kopior av de ursprungliga

3 Matt 5:18 ingår i Jesu bergspredikan: *Amen säger jag er: Innan himmel och jord förgår, skall inte en enda bokstav inte en prick i lagen förgå, förrän allt har skett.* I denna predikan förklarar och skärper Jesus lagens *moraliska* krav på människan. Han nämner inte de *rituella* delarna av lagen överhuvudtaget.

4 *Detta betyder att kyrkan, åt vilken förmedlingen och tolkningen av uppenbarelsen har anförtratts, "inte får sin visshet om allt i uppenbarelsen enbart genom den heliga Skrift. Båda, Skriften såväl som Traditionen, bör därför tas emot och hållas i ära med samma hängivenhet och vördnad".* (KKK 2:2:II:82, se t.ex. <http://www.katolskakyrkan.se/1/1.0.1.0/11/1/>)

5 Forskaren F.F. Bruce skrev i boken *De nytestamentliga texterna. Är de tillförlitliga?* (EFS-förlaget, 1969): "Beläggen för våra nytestamentliga skrifter tillförlitlighet är väldigt mycket starkare än de för många klassiska författarens verk, vars autenticitet ingen ens skulle drömma om att ifrågasätta. Och vore Nya testamentet en samling profana texter, skulle äktheten i allmänhet anses vara utom varje tvivel."

6 Att Matteusevangeliet funnits i en hebreisk version antyds i kyrkofädernas skrifter. Det som talar starkt för det är att Matteusevangeliet är skrivet utifrån ett judiskt perspektiv. De ifrågasatta textavsnittet, t.ex. Matt 28:19, har dock ett mycket starkt stöd bland de grekiska handskrifterna.

texterna. Det finns ju inget att jämföra med förutom med vad vissa *anser* att de hebreiska originalen borde innehålla!

När Jesus hade botat den blindfödde mannen i templet och denne ställdes till svars av fariseerna för vad som hade hänt säger fariseerna som nästan i kör: *Vi vet att Gud har talat till Mose, men varifrån den här mannen kommer, det vet vi inte.* (Joh 9:29) Jesus hade nog inte heller något emot att de grävde och forskare i Skriften, men han var uppenbart kritisk ändå eftersom han ansåg att de hade missat det viktigaste: *Ni forskar i Skrifterna, därför att ni tror att ni har evigt liv i dem, och det är dessa som vittnar om mig.* (Joh 5:39) Till lärjungarna på vägen till Emmaus sade han något liknande: *Han sade till dem: "Så oförståndiga ni är och tröga till att tro på allt som profeterna har sagt. Måste inte Messias lida detta för att gå in i sin härlighet?" Och han började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad som var sagt om honom i alla Skrifterna.* (Luk 24:25-27) På samma sätt verkar det vara med våra messianska vänner: De litar inte på det Nya Testamentet som vi har tillgängligt, åtminstone i någon mån, utan vänder sig hellre till Mose lag för att få upplysning. Risker är då uppenbara att de, precis som fariseerna och lärjungarna på vägen till Emmaus, missar det viktigaste nämligen att alltsammans egentligen handlar om en enda sak: Jesus. Detta kommer vi också att se när vi studerar relationen mellan det gamla och det nya förbundet alldeles strax. Min uppriktiga bön är dock att deras hjärtan skall öppnas så att de ser sanningen igen. Men det åligger oss att omvända oss i säck och aska och ropa till Herren om en verklig förnyelse i våra församlingar. Annars kan vi aldrig vinna tillbaka våra vilseförda syskon.

Huvudtexter.

Jag vill ta mitt avstamp i två mycket centrala texter när det gäller relationen mellan det gamla och det nya förbundet:

Se, dagar skall komma, säger HERREN, då jag skall sluta ett nytt förbund med Israels hus och med Juda hus, inte ett sådant förbund som jag slöt med deras fäder den dag då jag tog dem vid handen och förde dem ut ur Egyptens land - det förbund med mig som de bröt fastän jag var deras rätte herre - säger HERREN. Nej, detta är det förbund som jag efter denna tid skall sluta med Israels hus, säger HERREN: Jag skall lägga min lag i deras inre och skriva den i deras hjärtan. Jag skall vara deras Gud och de skall vara mitt folk. Då skall de inte mer behöva undervisa varandra, ingen sin broder och säga: "Lär känna HERREN!" Ty alla skall känna mig från den minste bland dem till den störste, säger HERREN. Ty jag skall förlåta deras missgärningar och deras synder skall jag inte mer komma ihåg. (Jeremia 31:31-34)

Ty lagen gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus. Ingen har någonsin sett Gud. Den enfödde, som själv är Gud och är hos Fadern, har gjort honom känd. (Joh 1:17-18)

Utläggning.

1. Det nya förbundet är ett nytt förbund

1.1. Jesus använder ordet nytt om det förbund som instiftades genom hans blod.

Paulus säger om nattvarden: *På samma sätt tog han bågaren efter måltiden och sade: "Denna bågare är det nya förbundet i mitt blod. Så ofta ni dricker av den, gör det till minne av mig".* (1 Kor 11:25) Hebreerbrevets författare säger om de troende att: *Ni har kommit till det nya förbundets medlare, Jesus, och till det renande blodet som talar starkare än Abels blod.* (Hebr 12:24) Det är i sanning ett nytt förbund.

1.2. Det är ett helt nytt eftersom det vilar på bättre löften än det förra: *Men nu har Kristus ett högre prästämbete, liksom det förbund han är medlare för är bättre, eftersom det är stadfäst med bättre löften. Ty om det första förbundet hade varit utan brist skulle det inte behövas plats för ett andra.* (Hebr 8:6-7) Bristen låg dock inte hos Guds förbund med folket utan med folket oförmåga (ovilja) att leva upp till förbundets krav, se nedan. Vad menas då med att det nya förbundet var stadfäst med *bättre löften*? Jo, till exempel

så är det prästämbete Kristus har vida överlägset det levitiska prästadömet eftersom det vilar på Guds ed och inte på lagen: *De andra blev präster utan någon ed, men Jesus har blivit det genom en ed av den som sade till honom: Herren har svurit och skall inte ångra sig: Du är präst för evigt. Så är också det förbund som Jesus har gått i borgen för mycket bättre. De andra prästerna måste bli fler och fler, därför att döden hindrade dem att stå kvar i tjänst. Men eftersom Jesus lever för evigt, har han ett prästämbete som varar för evigt. Därför kan han också helt och fullt frälsa dem som genom honom kommer till Gud, ty han lever alltid för att mana gott för dem. En sådan överstepräst var det vi också behövde, en som är helig, oskyldig, obefläckad, skild från syndare och upphöjd över himlarna. Han måste inte som dessa överstepräster bära fram offer, en dag varje år, först för sina egna synder och sedan för folkets. Detta gjorde han en gång för alla, när han offrade sig själv. Ty lagen insätter svaga människor till överstepräster, men det ord som bekräftades med ed och kom senare än lagen insätter Sonen, som är fullkomlig för evigt. (Hebr 7:20-28)*

1.3. Det är en ersättning för det gamla förbundet som i ljuset av det nya är föråldrat: *När han talar om ett nytt förbund, har han därmed förklarat att det förra är föråldrat. Men det som blir gammalt och föråldrat är nära att försvinna. (Hebr 8:13)* Det är alltså inte enbart ett komplement till det gamla förbundet, utan en ersättning: *Därmed visar den helige Ande att vägen till det allra heligaste ännu inte har uppenbarats, så länge det främre rummet består. Detta är en bild av den tid som nu är: gåvor och offer frambärs, men de kan inte fullkomligt rena samvetet hos dem som offerar. Liksom när det gäller mat och dryck och olika slags reningar, så är det här fråga om yttre föreskrifter fram till tiden för en bättre ordning. (Hebr 9:8-9)* Vägen till det allra heligaste skulle öppnas inte bara genom att förlåten rämnade utan genom att det främre rummet togs bort. Detta är den bättre ordningen, som ersätter den sämre ordningen.

1.4. Det gamla förbundet är dock en förutsättning för att det nya förbundet skall vara fullt relevant

a) Det nya förbundet instiftades på basen av att det gamla förbundet, dödens ämbete (2 Kor 3:7), lagt alla människor under syndens välde: *Men vi vet att allt vad lagen säger, det talar den till dem som har lagen, för att var mun skall stoppas till och hela världen stå med skuld inför Gud. Ty ingen människa förklaras rättfärdig inför honom genom laggärningar. Genom lagen ges insikt om synd. (Rom 3:19-20)* Vidare sägs: *Ty Gud har gjort alla till fångar under olydnaden för att sedan förbarma sig över alla. (Rom 11:32)* Lagens uppgift var att uppenbara synden för att sedan bereda väg för den oförtjänta nåden, så att *ingen människa skulle kunna berömma sig inför Gud (1 Kor 1:29).*

b) Det nya förbundet är också en profetisk förebild och en förutsägelse om det nya förbundet, *en skugga av det som skulle komma, men verkligheten själv är Kristus (Kol 2:17) och Lagen innehåller endast en skugga av det goda som kommer och inte tingen i deras verkliga gestalt (Hebr 10:1).* På detta sätt ser vi överallt i det gamla förbundets skrifter hur skuggan av Kristus och hans nya förbund hela tiden finns där som ett hemlighetsfullt hopp, men som dock är fördolt, som liggande bakom en slöja, för den som inte har omvänt sig (2 Kor 2:13-16).

2. Det nya förbundet slöts liksom det gamla i första hand med Israel och Juda hus

2.1. Främst med Abrahams, Isaks och Jakobs avkomlingar, Israel och Juda, slöt Gud sitt nya förbund genom Jesu försoningsdöd på korset. Han kallas ju *judarnas konung (Mark 15:26)*, och han säger själv om sitt uppdrag till den kanaaneiska kvinnan vars dotter var besatt: *Jag är sänd endast till de förlorade fåren av Israels hus (Matt 15:24)*, och till kvinnan vid Sykars brunn säger han: *frälsningen kommer från judarna (Joh 4).* När Petrus predikar i Salomos pelarhall säger han samma sak om det nya förbundets instiftande genom Messias lidande: *För er först och främst har Gud låtit sin tjänare träda fram, och han har sänt honom för att välsigna er genom att vända var och en bort*

från sina onda gärningar. (Apg 3:23) Den första församlingen i Jerusalem var en uteslutande judisk församling, de allra flesta av Nya Testamentets författare var judar. Slutsatsen är ofrånkomligen att judarna har ett försteg när det gäller både det gamla och det nya förbundets instiftande och tillgången till desamma (Rom 3:2).

2.2. Hedningarnas inträde i det nya förbundet var mycket kontroversiellt även för de pånyttfödda judarna, vilket framgår av reaktionen Petrus får när han predikat i Korneli hus bland de gudfruktiga: *Du har besökt oomskurna män och ätit tillsammans med dem* (Apg 11:3). Denna process med att ge hedningarna full tillgång till frälsningen genom tron på Jesus tog verklig fart under väckelsen i Antiokia där lärjungarna för första gången kallades för *kristna*⁷, och hedningarnas förhållande till det gamla förbundets olika föreskrifter avhandlas bl a i Galaterbrevet och Apostlargärningarna kapitel 15. Där beslutar Herrens apostlarna i kraft av den helige Andes sanktion att *inte lägga någon börda på er [bröder...av hednisk härkomst] förutom följande nödvändiga föreskrifter: Ni skall avhålla er från kött som offrats åt avgudar, från blod, från kött av kvävda djur och från otukt. Ni gör rätt om ni undviker sådant. Allt väl!* (Apg 15:27). Motiveringen till att begränsa lagens inflytande över de Jesus-troende hedningarna var enligt (juden) Petrus att *inte fresta Gud och på lärjungarnas axlar lägga ett ok, som varken våra fäder eller vi själva har kunnat bära* (Apg 15:9), något som Jakob uttrycker på liknande sätt: *Därför anser jag att vi inte skall göra det svårt för de hedningar som vänder sig till Gud utan endast skriva till dem att de skall avhålla sig från sådant som orenats genom avgudadyrkan, från otukt, från köttet av kvävda djur och från blod. Ty Mose har i tidigare släktled haft sina förkunnare i alla städer, då han föreläses i synagogorna varje sabbat.* (Apg 15:19-20)

2.3. Hedningarna är genom tron inympade i det heliga folket och tillhör Guds egendomsfolk och har full tillgång till förbunden och dess löften genom Jesu blod (Ef 2:11-22). En del vill dra slutsatsen att hedningarna därigenom skall leva enligt det gamla förbundets föreskrifter, men Paulus säger i denna passage att: *nu har ni, som är i Kristus Jesus och som en gång var långt borta, kommit nära genom Kristi blod. Ty han är vår frid, han som gjorde de två till ett och rev ner skiljemuren. Detta skedde när han i sitt kött tog bort fiendskapen, lagen med dess bud och stadgar, för att av de båda i sig skapa en enda ny människa och så skapa frid. Så skulle han i en enda kropp försona de båda med Gud genom korset, sedan han där hade dödat fiendskapen. Han har kommit och predikat frid för er som var långt borta och frid för dem som var nära. Ty genom honom har vi båda i en och samme Ande tillträdde till Fadern. Lagens förbund har alltså ersatts av ett Andens förbund, och det är igenom Anden som både judar och hedningar har tillgång till Fadern. Detta återkommer vi till nedan.*

3. Det gamla förbundet bröts av folkets olydnad

3.1. Det gamla förbundet kunder brytas eftersom det byggde på en överenskommelse mellan två parter: folket, som skulle följa buden, och HERREN, som då skulle ta sin an folket och vara deras Gud. Eftersom folket var benäget till att inte vilja följa buden, bröt man förbundet – Bibeln talar om detta förbund som ett äktenskap, där kvinnan (folket) ständigt är otrogen mot sin man (Gud), vilket orsakar äktenskapsbrott (att förbundet mellan dem bryts). Gud säger till profeten Hosea: *Gå och skaffa dig en sköka till hustru och skaffa dig barn till en sköka, ty landet har bedrivit hor genom att överge Herren.* (Hos 1:2)

3.2. Det nya förbundet kan dock inte brytas på samma sätt eftersom det bygger på att en av parterna tagit hela ansvaret på sig för att förbundet skall upprätthållas. Detta skedde när Jesus, Guds Son, trädde in i syndarnas ställe och bar straffet för människans synder på korsets trä (Jes 53). Det är därför Jeremia profeterar att kontentan av det nya förbundet är syndernas förlåtelse. I Nya Testamentet ser vi sedan att det nya förbundet mottages genom tro, oberoende av gärningar, och att den rättfärdighet som krävs för att

7 Se bibelstudiet *Biblisk kristendom*.

upprätthålla förbundets krav på renhet är Jesu egen rättfärdighet som vi får tillräkna oss genom tron på hans seger på Golgata. (Rom 3:21-26) Ett av de största problemen i Bibeln är hur Gud skall kunna frikänna den som är skyldig: *Den som frikänner en brottsling är en styggelse för HERREN.* (Ord 17:15) I det nya förbundet blir det möjligt eftersom det bygger på att Gud offerar sin Son i syndarnas ställe. Och eftersom Gud på grund av detta omöjligen kan bryta förbundet från sitt håll, kommer det att bestå i evighet.

4. Det gamla och det nya förbundet har olika medel för att nå målet för folkets helgelse
 - 4.1. Det gamla förbundet helgande folket genom offer och laggärningar
 - a) *När Mose hade förkunnat alla lagens bud för hela folket, tog han blodet från kalvar och bockar[...] och stänkte på [...] allt folket. Han sade: Detta är förbundets blod, det förbund som Gud har befallt er att hålla.* (Hebr 9:19-20)
 - b) *Ni skall hålla fast vid mina stadgar och lagar, ty den människa som följer dem skall leva genom dem. Jag är Herren.* (3 Mos 18:5)
 - 4.2. Det nya förbundet helgar folket genom
 - a) Pånyttfödelsen genom tro på Jesus, omvändelse och dop – *Ni måste bli födda på nytt, sade Jesus till Nikodemus* (Joh 3:3).
 - b) Andens inneboende i den troende – det är detta som Jeremia beskriver när han säger att Gud skall *lägga sin lag i deras inre och skriva den i deras hjärtan.* Att få folket heligt genom att ge dem budorden räckte inte på grund av deras ondska. Enda sättet att få dem att uppfylla budorden var genom att förvandla dem från insidan! Andens frukter i Galaterbrevet (5:14, 5:22-23) är i själva verket lagens uppfyllelse, men inte utifrån lagens bokstav utan Andens pånyttfödande liv. Paulus skriver därför: *Han har gjort oss dugliga till att vara tjänare åt ett nytt förbund, som inte är bokstavens utan Andens. Ty bokstaven dödar, men Anden ger liv.* (2 Kor 3:6)
5. Det nya förbundet ger en kunskap om Guds väsen som inte fanns i det gamla
 - 5.1. Mose fick se Gud på ryggen (2 Mos 33:23), men fick inte se Gud fullt ut. Därför profeterar Mose också om Messias ankomst och hur viktigt det var att lyssna till honom: *HERREN skall låta uppstå åt dig en profet bland ditt folk, av dina bröder, en som är lik mig. Honom skall ni lyssna till.* (5 Mos 18:15)
 - 5.2. Jesus, Guds enfödde Son, har en fullständig kunskap om Guds väsen. Därför säger Johannes att *sanningen* kom genom Jesus Kristus. Allt Mose förmedlade var naturligtvis sanning, men det var inte den fulla *sanningen*. Gud var naturligtvis nådefull i Gamla Testamentet också: *han är barmhärtig och nådig [...] ger nåd med tusenden* (2 Mos 34:6-7). Men det är först med Jesus som *nåden* uppenbarats i sin fullhet. Jesaja profeterar på samma linje: *Genom sin kunskap förklarar min rättfärdige tjänare de många rättfärdiga, och deras skulder är det han som bär.* (Jes 53:11) Därför säger Johannes att den *Enfödde Sonen har gjort Fadern känd* (NT81: *han har förklarat honom för oss*). Det är först i det nya förbundet som vi kan förstå sanningen om Guds väsen. Vi ser ett alltså tydligt stöd för en progressiv uppenbarelse⁸ i Skriften.

Slutord.

⁸ Ytterligare två exempel är 2 Mos 6:2-3, 1 Petr 1:10-12.